

HDC archieven ontsloten

Dagmare Houniet

In het eerste kwartaal van 2019 heb ik in opdracht van het HDC uiteenlopende archieven en aanvullingen op bestaande archieven opgeschoond en (soms opnieuw) beschreven. Een rijke bron voor onderwijs en onderzoek! Het was een breed spectrum: van de families Okma en Rutgers ('VU achterban'), via Oost-Europa en Adrienne van Melle-Hermans, tot aan het *Centraal Weekblad* en, met als meest recente 'klus': het archief van het Gereformeerd Sociologisch Instituut. Alle archieven zijn te raadplegen via de [website van het HDC](#), aan te vragen via het aanvraagformulier en in te zien op de studiezaal van de universiteitsbibliotheek VU. Hieronder volgt een korte beschrijving van de archieven met een directe link naar de inventaris.

Niek Okma, [collectie 545](#)

Het archief van Niek Okma (1904-1955) bevat stukken uit de periode 1940-1984 met als zwaartepunt de oorlogsjaren en de zuivering. Het archief was in 1993 overgedragen aan het HDC en summier beschreven. Het archief verdiende een betere toegang en de beschrijvingen werden aangevuld en de stukken chronologisch gerangschikt. Het archief is 0,12 meter groot en bevat acht omslagen, waarvan twee beperkt toegankelijk zijn.

Nicolaas Okma (1904-1955)

Schilderij vervaardigd door Dinie Hendrix (1956)

Bron: Geheugen van de VU

Familiearchief Okma-Rutgers, [collectie 359](#)

Het archief van de familie Okma-Rutgers bevat stukken uit de jaren 1848-2004. Het overgrote deel van het archief bestaat uit brieven en briefkaarten verzonden en ontvangen door leden

van deze families, met name V.H. Rutgers, zijn echtgenoot Marie Wilhelmina Hovy, hun dochter Paulina Geertruida Okma-Rutgers en haar echtgenoot, N. Okma en hun (klein)kinderen. Ook in dit archief zijn stukken terug te vinden betreffende Okma als gevangene in Sint Michielsgestel. Maar het archief bevat ook minder treurige stukken, zoals menukaarten Deze zijn, zoals gebruikelijk in die tijd, veelal rijkelijk voorzien van de handtekeningen van de disgenoten! Het archief is 0,72 meter groot en bevat 32 omslagen.

Gerrit Leene, [collectie 999](#)

Het archief van ds. Gerrit Leene (1909-1987) bevat stukken uit de periode 1947-1980 met als zwaartepunt zijn predikantschap in Jakarta en zijn werkzaamheden als legerpredikant in Ermelo. Het archief is 0,72 meter groot en bevat 48 omslagen.

A.C.M. van Melle-Hermans en de CVC, [collectie 523](#)

Adrienne Cécile Marie van Melle-Hermans zette zich tijdens haar werkzame leven in voor de Leidse afdeling van Kerk en Vrede, en was lid van het hoofdbestuur van de National Social Security Fund en tevens secretaris van de Christelijke Vredes Conferentie Nederland onder het voorzitterschap van dr. J.W.F. Gottschalk, later ds. L. Ringnalda, en lid van het Internationale Secretariaat (IS) van de CVC. Als de assistente van A.J. Rasker, die met prof.dr. J. de Graaf en Hebe Kohlbrugge lid was van de Nederlandse afdeling van de CVC, nam zij actief deel aan vrouwenconferenties van de CVC en onderhield zij contacten met christenen in Oost-Europa. Zij was ook betrokken bij de Nederlandse Staatskundige Studenten Federatie en Nederlandse Christen-Studenten Vereniging. Stukken hierover zijn in de zojuist ontsloten tweede zending terug te vinden. Deze tweede zending is 15 dozen groot en bevat 113 omslagen en 6 losse delen.

Josef Hrodmádka (1889-1969)

In 1958 mede-oprichter van de Christelijke Vredesconferentie.

Bron: Wikipedia.

Centraal Weekblad, [collectie 744](#)

Het archief bevat 37 omslagen met foto's die door de redactie gebruikt werden als illustratiemateriaal. Vervolgens bevat het archief 115 omslagen met correspondentie, verslagen van redactievergaderingen, stukken betreffende het *Friesch Dagblad* en het afscheid van Klaas Runia als hoofdredacteur. Het archief is 24 dozen groot.

Klaas Runia (1926-2006)

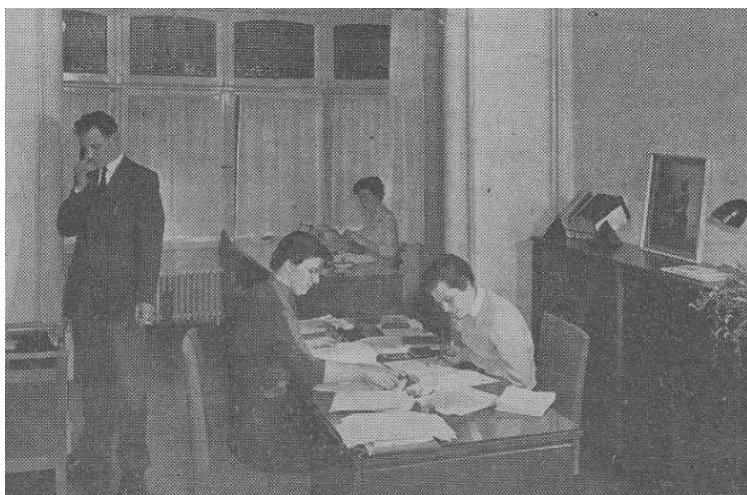
hoofdredacteur *Centraal Weekblad*

Bron: RD.nl

Gereformeerd Sociologisch Instituut, [collectie 176](#)

Op 1 februari 1954 werd het GSI in Amsterdam opgericht door een groep 'prominente gereformeerden' die vonden dat het gereformeerde volksdeel het niet langer zonder een dergelijk instituut kon stellen. Het doel was het dienen van het kerkenwerk in de breedste zin. De adviezen die door het GSI werden uitgebracht en die gebaseerd waren op enquêtes en interviews, werden uiteengezet in rapporten. Een van de meest omvangrijke was *Veranderend Getij* dat aanvankelijk in drie delen verscheen en waarvan stukken in dit archief terug te vinden zijn. Na de oprichting door de synode van het 'Bureau Kerkopbouw' (later: Sectie Sociologisch Onderzoek en Planning) dat verantwoordelijk werd voor het sociologisch onderzoek, werd in 1966 het GSI opgeheven.

Van de zes dozen die het archief aanvankelijk telde, bleven er twee over en deze bevatten 59 delen c.q. omslagen. Het merendeel van de stukken zijn rapporten uitgebracht door de stichting uit de periode 1947-1966 (de stukken uit 1947 zijn bijlagen bij een rapport uit 1954). Een ander deel van het archief is raadpleegbaar bij het Utrechts Archief (archieffnummer 1454). Hier zijn notulen, correspondentie, oprichtingsstukken, jaarverslagen en stukken betreffende bijzondere onderwerpen te raadplegen.

Het kantoorpersoneel van het GSI in 1957

Links de hoofdassistent J.W. de Koning.

Foto: *Centraal Weekblad*. Bron voor tekst en beeldmateriaal:

Gereformeerdekerken.info.